

WAYS OF SELFACTUALIZATION OF THE TEACHER'S PERSONALITY

Oleksandra SMAKULA

Izmail state humanitarian university

Annotation. The problems and the ways of selfactualization of the teacher's personality are considered in this article. The modes of the development of the teacher's personality are shown, which are self-realized during the preparation for a professional pedagogical activity, the aspiration for the creative work, the extension of the vital perspectives and the increasing of the selfeffectiveness. The definite pedagogical technology was worked out, which foreseen the realization of the student's preparation in the Higher educational institution of the system of such principles as: the guaranteeing of the personal sense of all the types of experimental works, tests, adopting pedagogical progressive methods, innovations, the organization of the research work; the development of the individual strategies for each student.

Key words: selfactualization of the teacher's personality, pedagogical activity, students.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ У ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Валерій ТОВТ, Любов БИБА

Ужгородський національний університет

Постановка проблеми. У вищих навчальних закладах України впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу відповідно до Болонської конвенції. Основним завданням цього процесу є узгодження діяльності різних структур в Європі і сприяння розвитку європейської системи перезарахування кредитів (ЄСПК). За думкою вчених, це дозволить приєднатися до європейського простору вищої освіти, сприятиме співпраці вузів України з подібними структурами європейських університетів, покращить міжнародну мобільність студентів і викладачів [4].

Проблема полягає в тому, що, з одного боку, у вузах України працює національна система навчального процесу з фізичного виховання, що відрізняється від європейської, з другого боку, потребується її адаптування до вимог Болонської конвенції з врахуванням національних традицій, що сприятиме входженню України в європейський простір вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спроби об'єднати освітній простір Європи розпочалися в 1957 році з підписанням Римської угоди. Згодом ці ідеї втілювалися в рішеннях конференції міністрів освіти 1971 та 1976 рр., у Мадридському договорі 1992 р. Пізніше під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО було розроблено та прийнято Лісабонську конвенцію про визначення кваліфікацій, що

належать до вищої освіти Європи. Цю конвенцію підписали 43 країни (Україна в тому числі), більшість з яких і сформулювали згодом принципи Болонської декларації. 1998 році в Парижі міністри освіти Великобританії, Німеччини, Італії та Франції прийняли спільну декларацію (Сорбонська декларація), якою був започаткований Болонський процес. Сама Болонська конвенція (спільна заява європейських міністрів освіти) була підписана в 1999 році. Процес залучення держав до Болонського процесу поданий в таблиці 1.

Таблиця

Залучення європейських держав до Болонського процесу

Рік підписання Болонської декларації	Скорочена назва країни
1999	Австрія, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія, Швеція
2001	Кіпр, Ліхтенштейн, Туреччина, Хорватія
2003	Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Ватикан, Македонія (Сербія, Чорногорія), Росія

З таблиці видно, що 39 країн Європи, в тому числі і Росія, вже консолідували свої зусилля задля формування загальноєвропейської системи вищої освіти, названої Зоною європейської вищої освіти. Вона ґрунтується на спільності фундаментальних принципів функціонування. Україна також взяла курс на інтеграцію з вищезгаданими країнами [1, 2, 3]. Отож дослідження національних особливостей впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищій школі, загальної та фізичне виховання студентів, зокрема, є нагальною проблемою.

Мета роботи. Вивчити можливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів України, обґрунтувати та апробувати впровадження її елементів в реальних умовах роботи вузу.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі дослідження проведено аналіз та узагальнення Законів України „Про вищу освіту” від 17.07.1995 р. та „Про інноваційну діяльність” від 4.07.2002 р., Державного класифікатора професій ДК 003-95, Болонська конвенція (спільна заява європейських міністрів освіти) від 19.06.1999 р., рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 28.02.2003 р. та від 24.04.2003 р. про проведення з 2003/2004 навчального року педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації. Вивчені особливості національної системи організації фізичного виховання студентів.

На другому етапі розроблено експериментальну інформаційну модель змісту вибіркового та нормативних модулів із зазначенням обов'язкових та елективних контрольних вправ і завдань, методики та технології викладання, залікових форм та умов проведення контрольних заходів, систему контролю та оцінювання

тесто. При розробці інформаційної моделі використані елементи системи державного тестування, нормативи оцінки державних тестів, спеціальна термінологія, методичні завдання, ін. [5]. Зроблено теоретичне обґрунтування експериментальної моделі. Слід зазначити, що при розробці експериментальної моделі фізичного виховання використано стандартні елементи кредитно-модульної організації навчального процесу, впроваджені в Ужгородському національному університеті [4]

На третьому етапі проведено впровадження елементів експериментальної інформаційної моделі у навчальний процес вищого навчального закладу III–IV рівнів акредитації та отримано перші результати апробації. До досліджень залучено 54 студента першого та другого курсів Ужгородського національного університету. Учасники експерименту отримують кваліфікацію з 41-ї спеціальності по 24 фаховим напрямкам. Ефективність експериментальної моделі перевіряється в ході послідовного та паралельного експериментів шляхом порівняння показників рівня фізичної підготовленості респондентів, їх вмотивованості до занять, тестування ін.

Чинна навчальна програма з фізичного виховання для вищих навчальних закладів відповідає стандарту національної вищої освіти. Програма забезпечує досягнення мети та вирішення завдань за допомогою двох взаємозалежних змістовних дидактичних компонентів: базового та елективного, які, у свою чергу, включають теоретичну, методичну та фізичну підготовку студентів. Ключовими положеннями чинної програми є те, що навчальний матеріал реалізується у вигляді 3-х розділів, перший з яких передбачає формування у студентів знань, умінь та навичок з чітко визначених тем, а якість засвоєння навчального матеріалу визначається оперативним, вичисленим та підсумковим контролем за 4-х бальною шкалою.

Ключовими положеннями європейської системи перезарахування кредитів (ЄСПК) є поєднання модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). Вона базується на трьох елементах: інформації щодо змісту навчальних програм, взаємної угоди між закладами-партнерами і студентом, поділу навчальних програм на модульні одиниці та кредити (один навчальний кредит відповідає в рамках Болонського процесу 25–30 годин, в Україні – відповідно 54 години). Європейські країни дійшли до згоди, що перший рівень, чи переддипломне навчання (бакалаврат) складають 180–240 кредитів, другий рівень (після бакалаврського навчання) складають 60–120 кредитів і третій рівень, чи докторат – відповідно 180–240 кредитів.

Провідною відмінністю ЄСПК у порівнянні з національною системою навчального процесу є поділ навчальної програми на змістові та контрольні модулі з використанням для оцінювання 100-бальної шкали, а також шкали ECTS.

Таким чином на період експерименту базовий та елективний компоненти чинної навчальної програми з фізичного виховання поділено на змістові модулі, розроблено систему контролю успішності студентів з шкалою переведення оцінок до 100-бальної шкали та шкали ECTS. При розробці системи контролю успішності використано європейські стандарти оцінки фізичної підготовленості та стандарти загальноуніверситетського підходу до модульного контролю, що дозволило синхронізувати навчання студентів з усіх дисциплін навчальних планів з 41 спеціальності [4, 5]. В таблиці 2 показано варіант експериментальної модульної оцінки успішності студентів з фізичного виховання та шкалу переведення оцінок.

У відповідності до експериментальної програми дидактичні завдання навчального матеріалу у кожному семестрі поділені на два змістових модулі. Завданнями кожного модулю є фізична підготовка студента до виконання державних тестів оцінки фізичної підготовленості.

В процесі підготовки у кожному змістовому модулі передбачено використання теоретичного матеріалу за однією з 8 визначених тем, а також методична підготовка студента за однією з 10 тем у відповідності до базової державної програми. Кожен навчальний семестр завершується заліковим модулем, до якого залучаються тільки студенти, які мають незадовільні оцінки з попередніх змістових модулів. Студенти, які бажають покращити попередні оцінки. Оцінка залікового модуля може бути нижчою за сумарну оцінку змістових модулів.

Модульна оцінка успішності студентів з фізичного виховання (експериментальний варіант)

1-й модуль

№	Тести/розділи програми	Одиниця виміру	Нормативи		Модульна	Оцінка	
			Жінки	Чоловіки		ECTS	Тестування
1	Стрибок в довжину з місця	см	160-183	190-223	10		
			184-209	224-259	20		
			210 і більше	260 і більше	30		
2	Теорія, теми 1-2; Методика, теми 1-2	якість відповіді	Роль та місце спорту...		1-5		
			Загальні положення методики підг-ки в ОВС		1-5		
3	Відвідування	%	Менше 80		1		
			81-90		7		
			91-100		10		
Загальна оцінка					25-50	A,B,C,D,E	

2-й модуль

№	Тести/розділи програми	Одиниця виміру	Нормативи		Модульна	Оцінка	
			Жінки	Чоловіки		ECTS	Тестування
1	Підтягування на переклад. (чол.) Вис на зігнутих руках (жінки)	кільк. разів с	13-16	12-13	10		
			17-20	14-15	20		
			21 і більше	16 і більше	30		
2	Теорія, тема 3; Методика, тема 3	якість відповіді	Система спорт. підготовки		1-5		
			Засоби фізичн. виховання для зміцнення здоров'я		1-5		
3	Відвідування	%	Менше 80		1		
			81-90		7		
			91-100		10		
Загальна оцінка					25-50	A,B,C,D,E	

Заліковий модуль – 1

№	Тести/розділи програми	Одиниця виміру	Нормативи		Модульна	Оцінка	
			Жінки	Чоловіки		ECTS	Тестування
1	Вис (жін.), підтягування (чол.)	с, кін.	17 і більше	14 і більше	30		
2	Стрибок у довжину з місця	см	184 і більше	224 і більше	30		
3	Участь у змаганнях (зайняте місце)	місце	1-10		1-10		
4	Теорія; Методика	якість відповіді	Тема 1-2 (теорія)		1-5		
			Тема 3 (методика)		1-5		
			Тема 1-3 (методика)		1-5		
5	Відвідування	%	Менше 80		5		
			81-90		10		
			91-100		15		
Загальна оцінка за семестровий модульний контроль					50-100	A,B,C,D,E	

Експериментальна шкала оцінювання

4-х бальна оцінка (висока, диференційований залік)	2-х бальна оцінка (залік)	100-бальна оцінка	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	зараховано	85-100	A
Добре	зараховано	75-84	B
		65-74	C
Задовільно	зараховано	58-64	D
		50-57	E
Незадовільно	незараховано	30-49	FX
		1-29	F

Результати першої апробації експериментальної моделі з впровадження її елементів у навчальний процес, тривалістю 5 місяців, показали вірогідне зниження у 156 обстежених студентів показників спритності та витривалості ($P > 0,01$). Показники сили та швидкості залишилися без змін.

Специфічний індекс пульсу навантаження (СПН), який вимірювався у 24 студентів, також не вірогідно не змінився.

Спостереження за роботою студентів, аналіз їх успішності виявив незначне підвищення у сприйнятті тестових одиниць інформації наприкінці першого етапу апробації. Відзначено також накопичення невиконаних або недовиконаних методичних завдань і тестів. Серед окремих студентів спостерігалися ознаки боротьби за швидкість тощо. За результатами досліджень інших вчених ці чинники можуть стати причиною порушень здоров'я та ознак психологічних розладів особливо у фізично слабких студентів [2,3].

Для перевірки цього припущення було обстежено 48 студентів. Так, у окремих студентів в перші 5 місяців експерименту спостерігалось деяке обмеження компенсаторних можливостей організму, об'єктивними симптомами якого стали збільшення ваги до $4,4 \pm 0,2$ кг (у студентів чоловічої статі) і $2,7 \pm 0,3$ кг (у студентів жіночої статі), в окремих випадках була зворотна реакція метаболічних процесів – поява негативної ваги. У 8 відсотків обстежених в перший місяць навчання були виявлені порушення соматичного здоров'я.

Виявлялися закономірності у динаміці опірності до дії навантаження під час експерименту є результати дослідження наявності та ступеня психологічних розладів у студентів молодших і старших курсів, з низьким та високим рівнем фізичної підготовленості. Для оцінювання були використані відомі методики визначення показників тривожності (Spilberger C.D., Gorsuch R.C., Lushene R.E, 1970), депресії (Beck V.M., Barker H.R., Wadsworth A.P., 1977) та хронічного стресу (Norris F.H., Giblin G.A., 1993).

Згідно з показниками між психологічними станами студентів перших та других курсів навчання є вірогідні відмінності. Так, у студентів першого курсу виявлено підвищений рівень тривожності та помірний депресивний стан, в той час, як у студентів других курсів – відповідно невисокий рівень тривожності та м'який депресивний стан, але вірогідної різниці між групами студентів у показниках депресивного стану не виявлено. Однак слід звернути увагу на високий показник відхилення у результатах обстеження депресивного стану ($m = \pm 3,2$) і хронічного стресу ($m = \pm 3,3$) у студентів перших курсів, який свідчить про невідповідність або нестабільність їх психологічних реакцій.

Показовими є результати дослідження показників хронічного стресу за Ф. Спілбергером. Так, серед студентів перших курсів цей показник дорівнював $32,4 \pm 3,3$ бала,

а аналогічний показник серед студентів других курсів склав $21,7 \pm 2,8$ бала при $P < 0,05$, що свідчить про схильність студентів експериментальної групи до реакцій, характерних для хронічного стресу, одним із наслідків якого є хронічна втома.

Для визначення ефективності кредитно-модульної організації навчального процесу (КММОНП) проведено опитування 208 студентів. Результати опитування виявили зацікавленість такими елементами КММОНП, як можливість підвищувати оцінку в час залікового модульного контролю, не складати заліку з фізичного виховання, рахунок попередніх результатів контролю тощо. За результатами опитування тільки 11,5% студентів надали перевагу традиційній програмі фізичного виховання.

Висновки

Таким чином результати впровадження елементів кредитно-модульної моделі організації навчального процесу в процес фізичного виховання студентів показали:

1. Актуальність для вищих навчальних закладів України проблеми адаптування базової навчальної програми з фізичного виховання до ЄСПК;
2. Можливість термінового (протягом року) впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у фізичного виховання студентів;
3. Необхідність подальшого обґрунтування та апробації елементів кредитно-модульної системи організації навчального процесу в реальних умовах роботи вузів.

Література

1. Соломонко В.В., Чекас В.Д., Соломонко О.В. Модульно-рейтингова система оцінювання знань і стану фізичної підготовленості студентів з навчальної дисципліни „Фізичне виховання” (Методична розробка для викладачів кафедр фізичного виховання і студентів вузів). – Львів: Старосамбірська друкарня ЛУП, 1994. – 18 с.
2. Товт В.А. Рейтингова оцінка фізичної підготовленості студентів (з використанням державних тестів). Метод. посібник. Ужгород: УжНУ, 1998. – 28 с.
3. Товт В.А. Оцінка рівня фізичної культури студентів у системі фізичного виховання вузу//Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи: зб. наукових статей II Міжнародної конференції. – Дрогобич: Коло, 2003. – с.122-126.
4. Вегеш М.М., Останець Ю.О. Болонський процес і кредитно-модульна організація навчального процесу. – Ужгород: УжНУ, 2005. – 32 с.
5. Навчальна програма для вищих навчальних закладів України III–IV рівня акредитації. – К.: МОН України, 2003. – 44 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ У ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Валерій ТОВТ, Любов БИБА

Ужгородський національний університет

Анотація. Вивчені можливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у систему фізичного виховання студентів вищих

реальних закладів України, обґрунтовані та апробовані деякі її елементи в реальних умовах роботи вузу.

Ключові слова: фізичне виховання студентів, кредитно-модульна система.

ВНЕДРЕНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ ЕВРОПЕЙСКОЙ СИСТЕМЫ ПЕРЕЗАЧЕТА КРЕДИТОВ В ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ В УКРАИНЕ

Валерий ТОВТ, Любовь БИБА

Ужгородский национальный университет

Аннотация Изучены возможности внедрения кредитно-модульной системы организации учебного процесса в систему физического воспитания студентов высших учебных заведений Украины, обоснованы и апробированы ее некоторые элементы в реальных условиях работы вуза.

Ключевые слова: физическое воспитание студентов, кредитно-модульная система

IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN CREDITS SYSTEM COMPONENTS INTO STUDENTS PHYSICAL TRAINING IN UKRAINE

Valeriy TOVT, Luba BIBA

Uzhgorod National University

Abstract. The possibilities of the European credit-module recoding system implementation into Ukrainian student's physical training were studied. Some components of this system were adopted and applied in the practice of Ukrainian students' physical training.

Key words: students physical training credit-module recoding system.

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ” У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Оксана ЗЕЛЕНЮК, Анна БИКОВА

Національний університет “Киево-Могилянська академія”

Київський юридичний інститут МВС України

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку і трансформації національної системи вищої освіти в Україні тісно пов'язаний із втіленням у практичну площину освітнього напрямку її інтеграції до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього простору на засадах Болонської декларації [1–3].

Без перебільшення можна стверджувати, що для сучасного етапу розвитку освіти немає більш значущої справи, ніж створення відповідно до цих вимог освітньо-методичного дизайну під загальною назвою “Болонський процес”.